

Brač, 1940, olje na lesu, 31,5 × 48,5 cm

Mikačićeve parafraze

Kaj pomeni parafraza, ki se seveda razlikuje od kopije – doslednega likovnega prepisa dela določenega avtorja: parafraza je prenos avtorskega rokopisa zavestno izbranega umetnostnega vzornika na lastno, vendar lahko tudi, zelo temu izbrane-mu avtorju, bližnjo motiviko.

V tem oziru je Mikačić odkrit do samega sebe: očitno se je želel dobesedno poučevati, vzgajati ob slikarskih velikanih, klasikih modernizma, zlasti Francije in zanimivo celo enega Angleža (Memps Mortimer Luddington), kar je Bassinu ostala uganka: ne samo radi tega, ker je njegovih slik v bližnjih tujih galerijah malo, ampak tudi radi tega, ker je parafraziral enega od značilnih beneških motivov, ki so ga sicer zanesljivo upodabljali številni drugi, zlasti italijanski slikarji.

Najštevilnejše so Mikačićeve parafraze na Cezanna, tako v tihožitjih kot mestni veduti, pri čemer se Mikačić celo odloči za čisto kopijo (Gardanne 1886). Kaj je za Mikačića odločujoče pri Cezannu: urejenost, strogost kompozicije, ki je seveda pri Vlamincku in Dufiju že zaradi izbire motiva-jadrnice na morju ali v pristanišču, sproščena, lahkotna tudi v barvni lestvici. Sledimo še Renoiru in Degasu kot prej omenjenim sodobnikom v izraziti figuraliki (Dekle s klobukom, Portret mlade ženske 1867), sicer pa še klasiku francoskega ekspresionizma – Georgesu Roualtu. Preostaja še seveda Picasso z izrazitim nefrancoskim motivom (Sombbrero) z razodetjem izvirnega španskega naglasa v kubističnem poskusu.

Kakšno spoštovanje izkaže Mikačić domačim hrvaškim avtorjem; se pravi, da ostaja tudi pri parafrazah zvest domači hrvaški slikarski tradiciji. Tu je Pokrajina s cerkvijo, Moj dom v Supetru, Pejsaž ob morju Dalmatinca Ignacija Joba z njegovo izrazito ekspresivno potezo in obrobo čistih barv, pa seveda v tajinstveni mrak pogreznjena barvna lestvica Emanuela Vidovića. Vekoslav Parač v sliki Brez naslova 1957 je bil Mikačićev generacijski vrstnik in akademjski učitelj, ki ga je Mikačić očitno dojemal kot sproščene, razmišljujočega slikarja sodobnika.

Klis, 1940, olje na platnu, 35 × 47 cm

Rade Mikačić Obujenje Razstava slik

Finžgarjeva galerija, Kolezijska 1, Ljubljana–Trnovo
10.–30. marec 2022

Razstava slik Radeta Mikačiča Obujenje

Razstava je nadaljevanje mednarodnega interdisciplinarnega raziskovalnega projekta »Rade Mikačič in njegov slikarski opus«, ki so ga izvedli člani študijskega krožka »Spoznaj svoje mesto in domovino« na Univerzi za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani v letih 2020/22. Mentorica krožka je bila mag. Olga Paulič, sodelovalo je trinajst raziskovalcev, med njimi tudi slikarjeva hči dr. Marija Turnšek Mikačič. 30. septembra 2021 so raziskovalci izdali zbornik monografijo „Rade Mikačič in njegov slikarski opus.“ Nastal je kot zbirka raziskovalnih referatov, ki sta jih uredili Meta Havliček in mag. Olga Paulič ter opremili s predstavitvami vseh ohranjenih slik Radeta Mikačiča. Projekt in zbornik so člani študijskega krožka predstavili na 31. dnevih evropske kulturne dediščine in 9. tednu kulturne 30. septembra 2021 v Mestni hiši v Ljubljani.

Razstavljenih je enaindvajset slik, za katere je značilno pleneristično slikanje z motivi slovenske in dalmatinske krajine ter parafraze predvsem francoskih in nekaterih dalmatinskih impresionističnih slikarjev. Po motivih so predstavljene krajinne, tihožitja, žanrski prizori in nekaj portretov.

Kdo je bil **Rade Mikačič**? Bil je ljubiteljski slikar, ki se je rodil v Splitu v meščanski družini leta 1904, umrl pa v Ljubljani leta 1989. Pokopan je v grobnici družine Žnideršič v Ilirski Bistrici, za katero je naredil spomenik Jože Plečnik.

Slikal je že v srednji šoli v Veliki realki v Splitu, kjer se je naučil osnov risanja. Z osemnajstimi leti se je vpisal na Fakulteto za arhitekturo v Zagrebu. Naslednje leto se je prepisal na Fakulteto za arhitekturo v Padovi. V letih 1925 in 1926 je živel v Parizu v družini sestre Nade in svaka hrvaškega kiparja Antuna Augustinčiča. V Parizu je slikal ter preučeval likovna dela francoskih impresionistov. Kasneje ga je življenje pripeljalo v Slovenijo. Tu se je poročil z Alenko Žnidaršič, hčerko pomembnega čebelarja Antona Žnidaršiča in ustanovitelja prve tovarne testenin Pekatete na Slovenskem ter izumitelja AŽ panjev.

V času druge svetovne vojne je s sodelovanjem v partizanih pokazal svojo zavedno držo. Bil je skupaj s svakoma Antunom Augustinčičem in dr. Ferdinom Kožakom, kasnejšim ministrom za kulturo.

V letih 1948 do 1955 je najprej poučeval v Križankah v Ljubljani prostoročno risanje na Šoli za umetno obrt, nato pa je postal tajnik šole. Med številnimi učenci so bili tudi znani slikarji in kiparji kot so Janez Bernik, Danilo Jejčič, Silvester Komel, Vladka Štoviček in drugi. Leta 1952 je arhitekt Jože Plečnik prevzel projektno nalogo za prenovitev Križank, dela so potekala do 1955 leta. Takrat se je srečal z Mikačičem, ki je bil pomočnik direktorju pri administrativnem upravljanju in prenovi šole. Znano je, da sta se s Plečnikom srečevala in se tudi pogovarjala o posameznih prenovitvenih rešitvah. 25. 12. 1953 je šolski aktiv predlagal Svetu za kulturo pri Mestnem ljudskem odboru Rada Mikačiča za nagrado za njegova prizadevanja pri prenovi.

Likovni kritik Aleksander Bassin je razdelil opus Radeta Mikačiča v dva izrazitejša dela: na **originalne slike** in na tako zvane **parafraze**.

V **originalnih delih** zasledujemo naslednjo motiviko, pravi Bassin:

1. Avtoportret

Za oba iz let 1939 in 1949 je Mikačič našel vzornike v hrvaških avtorjih Marinu Tartaglji, kjer je pri Mikačičevem sodobniku poudarjena ekspresija fiziognomije, in Vladimirju Beciću, ki je naslikan v barvni žlahtni, poduhovljeni, realistični maniri.

Avtoportret, 1949, olje na lesu, 45 × 39 cm

2. Tihožitja

V tihožitjih se Mikačič predaja cvetličnim (Vrtnice, tihožitje na Kninski), dalje sadju (Jabolka) in žanrski motiviki (Igrače pod klavirjem, Stol). Tu bi si Bassin upal trditi, da Mikačič prisluhne vzornikom svojega časa – to je zlasti splitskemu Emanuelu Vidoviću, sicer pa stremlje za izrazito lastno impresijo.

3. Krajine

Krajinsko temo razvija Mikačič tako na čisti naravi (motivi iz otokov, večkrat zlasti Šolta, pa tudi na kopnem (Klis), v urbanizirani krajini (Supetar, Sutivan, na otoku Brač). V 70-tih letih mu zadostuje v dobrem pomenu besede tudi pejzaž domače, bližnje Rakitne. Lahko celo poenotimo Mikačičev razmislek o krajini z izrazito impresionističnim podoživljanjem (vzornik spet E. Vidović).

4. Mestne vedute

Izrazita je pravzaprav samo ena, vendar izredno zanimiva v svoji utišani zastali monumentalnosti, da se ji ne da izogniti: Kotiček na Kninski ulici, Split, 1939. Vidović bi se temu vzdušju težko odrekel.